

2. Przepisy cz. 2 § 11 oraz § 12 i 13 niniejszego rozporządzenia mają analogiczne zastosowanie i przy postępowaniu w trybie przymusowym.

§ 24. Za wdrożenie postępowania przymusowego zniesienia służebności uznaje się przeprowadzenie przez komisarza ziemskiego lub jego zastępcę dochodzenia na gruncie. Wyniki dochodzenia winny być ustalone protokółarnie ze szczególnym uwzględnieniem ścisłego określenia postaci i rozciągłości wszystkich służebności, które mają być zniesione na całej dziedzinie służebnej.

2. Gdy w toku dochodzenia strony zawrą umowę o zniesienie służebności lub dojdą do porozumienia w tym przedmiocie, co komisarz ziemski lub jego zastępca winien ustalić w protokole, który w tym przypadku zastąpi umowę, to bieg przymusowego postępowania ulegnie zawieszeniu i będą zastosowane przepisy, dotyczące postępowania zniesienia służebności w trybie umownym.

Do art. 31.

§ 25. Jeżeli jako wynagrodzenie za służebności nadają się obszary leśne bez zmiany ich użytkowania i bez uprzedniego wyrębu drzewostanu na tych obszarach, to powiatowy urząd ziemski zwróci się do właściwej władzy ochrony lasów tylko z żądaniem ustalenia, czy dane obszary posiadają cechy ochronne.

Do art. 32.

§ 26. Dla dziedzin władających poszczególną wsi (osady, miasta) tworzy się odrębną komisję oszacowania służebności.

§ 27. 1. Komisja oszacowania służebności bierze pod uwagę wnioski, złożone przez osoby, które są upoważnione do występowania w postępowaniu zniesienia służebności ze strony dziedzin władających i służebnej. Za zgodą przewodniczącego osoby te mogą być obecne na posiedzeniach komisji.

2. Posiedzenie komisji zwołuje przewodniczący, zawiadamiając członków o dniu i miejscu posiedzenia w trybie przepisu p. e art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. Uchwały zapadają na naradach poufnych zwykłą większością głosów. Obradami kieruje przewodniczący.

3. Każda czynność komisji, z wyjątkiem narady, winna być zaprotokółowana z wyszczególnieniem wniosków stron i rzeczoznawców oraz danych, którymi powodowała się komisja przy opracowaniu projektu.

Do art. 36.

§ 28. Przed przystąpieniem do opracowania projektu komisja oszacowania służebności zaznajamia się z protokołem, sporządzonym stosownie do przepisu § 24, zebraniami przez powiatowy urząd ziemski dokumentami, zawierającymi ścisłe określenie postaci i rozciągłości służebności, oraz zgłoszonymi wnioskami stron, a gdy strony są obecne, skłania je do umownego zniesienia służebności.

Do art. 37.

§ 29. Za chwilę rozpoczęcia opracowania w rozumieniu art. 37 uznaje się datę protokołu, stwierdzającego rozpoczęcie prac komisji oszacowania służebności lub komisarza ziemskiego nad opracowaniem projektu.

Do art. 38.

§ 30. Przewidziane w art. 38 życzenie stron wyrażają ich przedstawiciele, występujący w charakterze członków komisji oszacowania służebności.

§ 31. Normy, zawarte w instrukcjach, mogą być przyjęte za podstawę opracowania projektu zarówno w całości, jak i w poszczególnych fragmentach tych norm.

§ 32. Komisję oszacowania służebności rozwiązuje przewodniczący po wydaniu przez komisję ziemskie ostateczne orzeczenia.

Do art. 39.

§ 33. Przed okazaniem projektu winny być wykonane odnośne prace miernicze. Mierniczego wyznaczy okręgowy urząd ziemski.

Do działu IV. Podział wynagrodzenia.

Do art. 44.

§ 34. Odpis umotywowanego orzeczenia komisarza ziemskiego o zatwierdzeniu projektu podziału ze wskazaniem trybu i terminu wniesienia sprzeciwu — doręcza się stosownie do przepisu pp. a i b cz. 1 oraz cz. 2 art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r.

Do działu VI. Wykonanie orzeczeń.

Do art. 46.

§ 35. Na skutek zarządzenia okręgowego urzędu ziemskiego mierniczy wyznaczy na gruncie granice wynagrodzenia, poczem komisarz ziemski lub jego zastępca wprowadzi uprawnionych w posiadanie wydzielonych im gruntów — w trybie art. 27 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 706).

Do działu VII. Przepisy końcowe.

§ 36. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie równocześnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. (Dz. U. R. P. № 10, poz. 74).

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

110.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych

z dnia 14 lutego 1927 r.

w sprawie wykonywania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. o zniesieniu służebności w województwie wołyńskim, poleskim, nowogródzkim, wileńskim i we wschodniej części województwa białostockiego, wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Na mocy art. 62 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. o zniesieniu służebności w województwie wołyńskim, poleskim, nowogródzkim, wileńskim i we wschodniej części województwa białostockiego (Dz. U. R. P. № 10, poz. 75) zarządza się co następuje:

Do działu I. Postanowienia ogólne.**Do art. 4.**

§ 1. Przedstawiciele dziedzin władających wybierają pełnomocników tylko z pośród siebie. Odwołanie pełnomocników następuje przez powzięcie uchwały o wyborze nowych pełnomocników z ważnością tej uchwały od chwili doręczenia odwołanym jej odpisu.

Do art. 5.

§ 2. Przepisy § 1 stosują się analogicznie do pełnomocników właścicieli lub posiadaczy dziedzin służebnych, całkowicie lub częściowo rozparcelowanych albo pozostających w podzielnym posiadaniu.

Do art. 8.

§ 3. 1. Osobie, której prawa ujawnione są w dziale III lub IV wykazu hipotecznego albo w rejestrze wieczystym nieruchomości ziemskiej, z której wydziela się wynagrodzenie za służebności, należy doręczać odpisy tylko tych orzeczeń, które zapadną po zażądaniu przez tę osobę doręczania odpisów orzeczeń.

2. Ogłoszenie zawiadomienia o zamierzonym wydzieleniu gruntów winno być dokonane nie później, jak na miesiąc przed przewidywanym terminem powzięcia orzeczenia, zatwierdzającego umowę lub projekt.

Do art. 12.

§ 4. Wszelkie orzeczenia komisji ziemskich w sprawach, unormowanych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. (Dz. U. R. P. № 10, poz. 75), zapadają na posiedzeniach jawnych, z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w cz. I art. 21 tegoż rozporządzenia.

Do działu II. Znoszenie służebności w trybie umownym.**Do art. 16.**

§ 5. Jeżeli na mocy umowy wynagrodzenie za służebności ma być wydzielone z użytków, posiadanych przez drobnych dzierżawców rolnych, to upoważniony do występowania w rozumieniu art. 5 i 17 właściciel lub posiadacz dziedziny służebnej winien złożyć w powiatowym urzędzie ziemskim oprócz umowy również podanie o usunięcie powyższych dzierżawców w razie zatwierdzenia umowy. Do podania winno być dołączone zobowiązanie z podpisem, uwierzytelnionym notarialnie lub przez państwową władzę administracyjną, iż w razie zatwierdzenia umowy drobnym dzierżawcom wzamian za dotychczas posiadane działki będą wydzielone użytki, ściśle określone w zobowiązaniu co do swego położenia, obszaru i granic.

§ 6. 1. Po zbadaniu na gruncie komisarz ziemski lub jego zastępca wyda opinię, czy działki, wyznaczone w zobowiązaniu dla drobnych dzierżawców, odpowiadają pod względem wartości rolniczej dotychczas posiadanym przez nich działkom.

2. Po uprawomocnieniu się orzeczenia, zatwierdzającego umowę, powiatowy urząd ziemski zarządzi, w jakim terminie i na jakie działki drobni dzier-

żawcy winni się przenieść, a w razie nieprzeniesienia się ich w wyznaczonym terminie—wykona swe zarządzenie w trybie art. 51 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r.

Do art. 17.

§ 7. Roczne posiadanie jest wymagane przy umownem znoszeniu służebności tylko wtedy, gdy właściciel dziedziny służebnej nie przedstawi wyraźnych dowodów swego prawa własności.

Do art. 18.

§ 8. Z żądaniem zezwolenia na wyrąb drzewostanu na obszarach leśnych lub na zmianę użytkowania gruntów polesnych, wydzielonych jako wynagrodzenie za znoszone służebności, należy zwrócić się do właściwej władzy ochrony lasów tylko w tym przypadku, gdy taki wyrąb albo zmiana użytkowania jest przewidziana w umowie o zniesienie służebności.

Do art. 19.

§ 9. 1. Celem uzyskania zatwierdzenia i wykonania umowy należy złożyć w powiatowym urzędzie ziemskim, właściwym dla dziedzin władających, następujące dokumenty:

- a) oryginał lub odpis umowy, uwierzytelniony przez notariusza, przez urząd gminny lub przez państwową władzę administracyjną;
- b) gdy przedstawiciele dziedzin władających jest więcej jak trzech — oryginał lub uwierzytelniony przez urząd gminny odpis uchwały, wskazanej w art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r.;
- c) poświadczoną przez urząd gminny listę osób, które były właścicielami lub posiadaczami samodzielnych gospodarstw, znoszących swe służebności, w chwili powzięcia uchwały o wyborze pełnomocników albo w chwili zawarcia umowy — gdy osoby te nie mogły powziąć takiej uchwały, ponieważ jest ich nie więcej niż trzy;
- d) urzędowy akt lub dokument, dotyczący uwłaszczenia włościan (akt nadawczy, akt wykupu i t. p.), albo inny dokument urzędowy, który udowadnia, że w urzędowym akcie lub dokumencie uwłaszczeniowym były ujawnione uprawnienia służebnościowe;
- e) dowód prawa własności względnie posiadania dziedziny służebnej w rozumieniu art. 5 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. (wyciąg z działu II wykazu hipotecznego lub z rejestru wieczystego, odpowiednie zaświadczenie wydziału hipotecznego lub starszego notariusza, akt notarialny, prawomocny wyrok sądowy i t. p.); gdy dziedzina służebna jest całkowicie rozparcelowana lub znajduje się w posiadaniu drobnych rolników, albo gdy jest częściowo rozparcelowana i wynagrodzenie za służebności wyznacza się z części rozparcelowanej, to zamiast dowodu prawa własności należy złożyć tylko uwierzytelniony przez urząd gminny odpis uchwały, przewidzianej w cz. 4 art. 5, oraz zaświadczoną przez urząd gminny listę wszystkich osób, posiadających w powyższym

rozumieniu tę dziedzinę lub rozparcelowaną część w chwili powzięcia uchwały, z wyszczególnieniem czasu posiadania;

- f) wyciąg z działu I i III-go wykazu hipotecznego lub z rejestru wieczystego dziedziny służebnej, obejmujący obciążenia służebnościowe, powstałe w wyniku uwłaszczenia włościan;
- g) sporządzony przez wydział hipoteczny lub przez starszego notariusza wykaz osób, których prawa są zapisane w dziale III i IV wykazu hipotecznego lub w rejestrze wieczystym nieruchomości, z której ma być wydzielone wynagrodzenie za służebności, z wymienieniem prawnie obranego przez te osoby miejsca zamieszkania, o ile ono jest ujawnione w aktach, na które wykaz lub rejestr powołuje się.

2. Powiatowy urząd ziemski może zwolnić strony od złożenia wymienionych w cz. 1 dokumentów, z wyjątkiem oznaczonych w pp. a i b, jeżeli dostarczenie ich uzna za zbędne.

§ 10. Jeżeli samodzielne gospodarstwo lub dziedzina służebna należy do kilku współwłaścicieli albo współposiadaczy, to oprócz dokumentów, wyszczególnionych w § 9, należy złożyć przewidziane w cz. 4 art. 3 i w cz. 2 art. 5 stwierdzenie wyboru lub starszeństwa.

§ 11. W przypadku, przewidzianym w art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r., wyciągi z działu I, II i III-go lub z rejestru wieczystego oraz przewidziane w p. g § 9 wykazy mogą być zastąpione zaświadczeniem wydziału hipotecznego lub starszego notariusza, stwierdzającym wydzielanie poszczególnych jednostek z dziedziny służebnej oraz wymienianym imiona i nazwiska właścicieli tych jednostek, jak również imiona i nazwiska osób, ujawnionych w dziale III i IV wykazu hipotecznego lub w rejestrze wieczystym tej jednostki, z której wydziela się wynagrodzenie za służebności.

§ 12. 1. Przy zastosowaniu przepisu art. 8 koniecznym jest przedłożenie wskazanej w tym przepisie zgody—na piśmie z uwierzytelnionym podpisem.

2. W razie wyznaczenia wynagrodzenia w użytkach, znajdujących się w posiadaniu drobnych dzierżawców rolnych, musi być złożone zobowiązanie, o którym mowa w § 5.

Do działu III. Znoszenia służebności w trybie przymusowym.

Do art. 22.

§ 13. 1. Jeżeli przy wdrożeniu postępowania zniesienia służebności w trybie przymusowym powiatowy urząd ziemski stwierdzi, że zaginęły urzędowe akty i dokumenty, dotyczące istnienia służebności, a na podstawie innych przedłożonych przez strony urzędowych dokumentów nie może być udowodniony fakt, że w urzędowych aktach i dokumentach uwłaszczeniowych były ujawnione uprawnienia służebnościowe, wówczas celem ustalenia tego faktu komisarz ziemski winien po zawiadaniu stron przeprowadzić na gruncie protokółarne zbadanie stosunków służebnościowych z wysłuchaniem oświadczeń stron.

2. Równocześnie komisarz ziemski przeprowadzi badanie co do ścisłego określenia postaci służebności (gromadzkie, grupowe, czy indywidualne; pastwiskowe na polach ornych, łąkach, czy w lesie; leśne — opałowe, budulcowe, czy zbierania ściółki i t. p.) i ich rozciągłości (ilość sztuk bydła, sztuk drzewa; rozmiary i gatunek drzewa; obszar, na którym poszczególne służebności może być prawnie wykonywana; nazwa, położenie i granice tego obszaru i t. p.).

3) W przypadku zgodnego stwierdzenia przez strony postaci i rozciągłości służebności protokół musi być podpisany przez obie strony.

§ 14. 1. Po przeprowadzeniu dochodzeń, wymienionych w poprzednim paragrafie, powiatowy urząd ziemski prześle akta sprawy do okręgowego urzędu ziemskiego z wnioskiem o uznanie istnienia służebności, ściśle określonych co do postaci i rozciągłości, lub o umorzenie postępowania zniesienia służebności.

2. Okręgowy urząd ziemski po zbadaniu całego materiału dochodzeniowego wnosi sprawę na jawne posiedzenie okręgowej komisji ziemskiej.

§ 15. Przepisy §§ 13 i 14 w zakresie określenia postaci i rozciągłości służebności mają analogiczne zastosowanie w razie niejasności treści urzędowych aktów i dokumentów uwłaszczeniowych lub wpisów hipotecznych albo wpisów w rejestrze wieczystym.

Do art. 25.

§ 16. Wynagrodzenie, wyznaczone całkowicie lub częściowo w gotówiznę, obciąża poszczególne gospodarstwa dziedziny służebnej, należące do drobnych rolników, w procentowym stosunku, jaki zachodzi między wielkością wchodzącej w skład gospodarstwa części obszaru, na którym służebności mogą być prawnie wykonywane, a wielkością całego tego obszaru.

§ 17. O tem, czy dane grunty są niezbędne dla celów obrony Państwa, decyduje każdorazowo Ministerstwo Spraw Wojskowych. Okręgowe urzędy ziemskie w tych przypadkach, gdy projektowane do wydzielienia grunty leżą w promieniu 5 klm. od miejsc zakwaterowania garnizonów wojskowych lub w odległości do 3 klm. od granicy większego obiektu ćwiczebnego lub fortyfikacyjnego, zwróca się z odnośnym zapytaniem do właściwego Dowództwa Okręgu Korpusu. Nieotrzymanie odpowiedzi na to pytanie w ciągu 4 tygodni od daty jego wysłania będzie uważane za stwierdzenie, że dane grunty nie są niezbędne dla celów obrony Państwa.

Do art. 26.

§ 18. Przewidziany w art. 26 miesięczny termin do wskazania działek zastępczych dla drobnych dzierżawców rolnych powiatowy urząd ziemski wyznaczy dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia, zatwierdzającego projekt zniesienia służebności.

Do art. 30.

§ 19. 1. Strona, żądająca zniesienia służebności w trybie przymusowym, winna do odnośnego podania dołączyć dokumenty, wymienione w pp. b,

c, d, e, f i g cz. 1 § 9 niniejszego rozporządzenia; jednak dołączenie wskazanych w pp. b lub f odpisów uchwał jest zależne od tego, czy z żądaniem występują pełnomocnicy dziedzin władających, czy też dziedziny służebnej, rozparcelowanej lub pozostającej w podzielnym posiadaniu. Wymieniony w p. g § 9 wykaz ma dotyczyć osób, których prawa są zapisane w dziale III i IV wykazu hipotecznego lub w rejestrze wieczystym dziedziny służebnej.

2. Przepisy cz. 2 § 9 oraz §§ 10 i 11 niniejszego rozporządzenia mają analogiczne zastosowanie i przy postępowaniu w trybie przymusowym.

§ 20. 1. Za wdrożenie postępowania przymusowego zniesienia służebności uznaje się przeprowadzenie przez komisarza ziemskiego lub jego zastępcę dochodzenia na gruncie. Wyniki dochodzenia winny być ustalone protokółarnie ze szczególnym uwzględnieniem ścisłego określenia postaci i rozciągłości wszystkich służebności, które mają być zniesione na całej dziedzinie służebnej.

2. Gdy w toku dochodzenia strony zawrą umowę o zniesienie służebności lub dojdą do porozumienia w tym przedmiocie, co komisarz ziemski lub jego zastępca winien ustalić w protokóle, który w tym przypadku zastąpi umowę, to bieg przymusowego postępowania ulegnie zawieszeniu i będą zastosowane przepisy, dotyczące postępowania zniesienia służebności w trybie umownym.

Do art. 31.

§ 21. Jeżeli jako wynagrodzenie za służebności nadają się obszary leśne bez zmiany ich użytkowania i bez uprzedniego wyrębu drzewostanu na tych obszarach, to powiatowy urząd ziemski zwróci się do właściwej władzy ochrony lasów tylko z żądaniem ustalenia, czy dane obszary posiadają cechy ochronne.

Do art. 32.

§ 22. Dla dziedzin władających poszczególnej wsi (miasteczka, miasta) tworzy się odrębną komisję oszacowania służebności.

§ 23. 1. Komisja oszacowania służebności bierze pod uwagę wnioski, złożone przez osoby, które są upoważnione do występowania w postępowaniu zniesienia służebności ze strony dziedzin władających i służebnej. Za zgodą przewodniczącego osoby te mogą być obecne na posiedzeniach komisji.

2. Posiedzenie komisji zwołuje przewodniczący, zawiadamiając członków o dniu i miejscu posiedzenia w trybie przepisu p. e art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. Uchwały zapadają na naradach poufnych zwykłą większością głosów. Obradami kieruje przewodniczący.

3. Każda czynność komisji, z wyjątkiem narady, winna być zaprotokółowana z wyszczególnieniem wniosków stron i rzeczoznawców oraz danych, które powodowała się komisja przy opracowaniu projektu.

Do art. 35.

§ 24. Przed przystąpieniem do opracowania projektu komisja oszacowania służebności zaznajamia się z protokółem, sporządzonym stosownie do przepisu § 20, zebranymi przez powiatowy urząd ziemski dokumentami, zawierającymi ściśle określenie postaci i rozciągłości służebności, z normami wynagrodzenia, przewidzianymi za tego rodzaju służebności w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r., oraz ze zgłoszonymi wnioskami stron, a gdy strony są obecne, skłania je do umownego zniesienia służebności.

§ 25. Komisję oszacowania służebności rozwiązuje przewodniczący po wydaniu przez komisję ziemskie ostatecznego orzeczenia.

Do art. 41.

§ 26. Za chwilę rozpoczęcia opracowania w rozumieniu art. 41 uznaje się datę protokołu, stwierdzającego rozpoczęcie prac komisji oszacowania służebności lub komisarza ziemskiego nad opracowaniem projektu.

Do art. 43.

§ 27. Przed okazaniem projektu winny być wykonane odnośne prace miernicze. Mierniczego wyznaczy okręgowy urząd ziemski.

Do działu IV. Podział wynagrodzenia.

Do art. 48.

§ 28. Odpis umotywowanego orzeczenia komisarza ziemskiego o zatwierdzeniu projektu podziału ze wskazaniem trybu i terminu wniesienia sprzeciwu — doręcza się stosownie do przepisu p.p. a i b cz. 1 oraz cz. 2 art. 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r.

Do działu VI. Wykonanie orzeczeń.

Do art. 51.

§ 29. Na skutek zarządzenia okręgowego urzędu ziemskiego mierniczy wyznaczy na gruncie granice wynagrodzenia, poczem komisarz ziemski lub jego zastępca wprowadzi uprawnionych w posiadanie wydzielonych im gruntów — w trybie art. 27 ustawy z dn. 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. № 90, poz. 706).

Do działu VII. Przepisy końcowe.

§ 30. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie równocześnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 lutego 1927 r. (Dz. U. R. P. № 10, poz. 75).

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meyszowicz*